

Orsolya Réthelyi

Boekpresentatie over ‘De Hongaarse kindertreinen’ in *Uránia Nemzeti Filmszínház*

Precies een eeuw geleden op 8 februari 1920 is de eerste kindertrein vertrokken uit Station Oost van Boedapest. Om deze gebeurtenis te herdenken is het boek *De Hongaarse kindertreinen. Een levende brug tussen Hongarije, Nederland en België na de Eerste Wereldoorlog* (Budapest: L'Harmattan/Hilversum: Verloren, 2020) verschenen dat door Maarten J. Aalders, Gábor Pusztai en Orsolya Réthelyi werd samengesteld. Het Uránia Nationale Filmtheater diende als plek voor de presentatie van dit prachtig vormgegeven boek. Het paste niet alleen qua stijl goed bij deze presentatie, maar het was ook dezelfde plek waar honderd jaar geleden een plechtig evenement plaatsvond waar de Hongaren hun dank hebben geuit aan de Nederlandse en Belgische staat voor hun hulpvaardigheid bij de actie van de kindertreinen.

De aula van de bioscoop liep langzamerhand vol met geïnteresseerden, terwijl Frido Diepeveen en zijn zigeunerorkest Sastipen Hongaarse liederen aan het spelen waren. Na de officiële opening van vakgroefhoofd Neerlandistiek Orsolya Réthelyi van de ELTE, spraken Koen Haverbeke, Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering, en René van Hell, ambassadeur Koninkrijk der Nederlanden, hun welkomstwoord en kregen ze ook allebei een exemplaar van het boek.

Historicus Gábor Gyáni, professor van het Instituut voor Geschiedenis, ELTE presenteert de bundel. (Foto: Gábor Rusznák)

Hierna volgde een uitvoerige lezing over het boek zelf die door historicus Gábor Gyáni (professor van Instituut voor Geschiedenis, ELTE) werd gegeven. Daarna kwam een kort intermezzo waarin muziek en proza elkaar afwisselden. Eerste violist, Frido Diepeveen, legde hiermee meteen zijn persoonlijke betrokkenheid in beide talen uit: zijn voorliefde voor Hongaarse muziek kwam door zijn Hongaarse oma uit Transsylvanië die ook met een van de kindertreinen naar Nederland gekomen was.

Na enkele solostukken van hem kregen de kinderen van toen het woord: Balázs en Maya Nényei lezen brieven uit de jaren '20 voor die Hongaarse kinderen tijdens hun aansterkingsperiode naar hun Hongaarse ouders hebben gestuurd uit Nederland of België. Daarna heeft Pál Nényei in beide talen (Hongaars en Nederlands) liederen over heimwee gezongen die in de jaren '20 werden geschreven.

Het publiek kon met dit intermezzo de toenmalige tijdgeest ervaren. Als afsluiting kwam er een rondetafelgesprek met de aanwezige auteurs van het boek. Zij vertelden kort wat hun betrekking is met het thema en ze vatten hun eigen artikel kort samen.

Een omvattend onderzoek naar de kinderactie en naar de daardoor ontstane culturele en maatschappelijke contacten bleef tot nu uit. Het thema van de 'kindertreinen' is zowel in Hongarije als in Nederland en België een minder bekend gebied van de geschiedenis van de 20e eeuw. Het kleine aantal van eerder in het Hongaars of in het Nederlands verschenen vakstudies over dit verschijnsel belicht slechts een paar deelgebieden, vaak door onvolledige kennis ondersteund. De onderhavige bundel is samengesteld uit de studies van acht onderzoekers, Maarten J. Aalders, Réka Bozzay, Judit Gera, Vera Hajtó, Roeland Hermans, Roland Nagy, Gábor Pusztai en Orsolya Réthelyi, uit de betreffende landen. Deze zijn grotendeels gebaseerd op tot nu toe ongebruikte en nieuwe bronverzamelingen, of bieden een herinterpretatie van eerder bekende bronnen. Dit boek vult daarmee een leemte, zowel wat betreft de Hongaarstalige als de Nederlandstalige cultuurhistorische geschriften. Het weerspiegelt de eerste resultaten die geschreven zijn door de onderzoeksgroep voor de honderdjarige herdenking, en die spoedig gevolgd zullen worden door vervolgpublishaties en -bundels.

Dit is ook de eerste poging om het onderzoek van de geschiedenis van de Hongaarse kant, die de kinderen uitzond en de Nederlands/Belgische kant, die de kinderen ontving, gezamenlijk te laten verschijnen. Dit onderzoek kan alleen geschieden op basis van internationale samenwerking. Het is daarom ook niet toevallig dat de bundel dankzij Nederlandse, Belgische en Hongaarse ondersteuning tegelijk bij uitgeverij L'Harmattan in het Hongaars en bij uitgeverij Verloren in het Nederlands verschijnt.

In de zaal was ook de expositie: *A „kis magyarok”. Belga-magyar gyermekmentő akciók* [De 'Hongaartjes'. Belgisch Hongaarse kinderacties] te zien die als reizende tentoonstelling op tal van plaatsen in Hongarije te bezoeken was in de maanden daarvoor. Deze tentoonstelling werd oorspronkelijk in 2016 gemaakt door Vera Hajtó op basis van haar onderzoek naar de Belgische kinderactie, in samenwerking met het *Katholieke Documentatiecentrum KADOC* te Leuven en Roeland Hermans, medewerker van het instituut.

*René van Hell ambassadeur Koninkrijk der Nederlanden (2de v.l.), Koen Haverbeke, Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering (1e v r.) en Tamás Iván Kovács, ambassadeur van Hongarije in Brussel (1e v.l.) kregen een exemplaar van de boeken van Orsolya Réthelyi (2de v.r.), vakgroepvoofd Neerlandistiek van de ELTE.
(Foto: Gábor Rusznák)*

De leden van de vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen, Gábor Pusztai, Gert Loosen, Réka Bozzay en Zsuzsa Tóth vertaalden in samenwerking met Vera Hajtó en het KADOC de Leuvense tentoonstelling en de daarbij behorende gids in het Hongaars.

De boekpresentatie werd door het Pro Nederlandistica Fonds georganiseerd en is mede mogelijk gemaakt door de steun van de Nederlandse Ambassade van Boedapest, de Vlaamse Vertegenwoordiging van Boedapest en de Nederlandse Taalunie.